

Sverige kan komma att sakna nära 3 000 läkare

Svensk sjukvård kan komma att sakna 2 900 läkare år 2015. Det är en av slutsatserna i de nordiska läkarförbundens prognos om den framtida arbetsmarknaden.

II I de nordiska läkarförbundens senaste så kallade Snaps-rapport om den framtida arbetsmarknaden spelas två scenarier upp för den svenska arbetsmarknaden. Man tänker sig två alternativ som har att göra med utvecklingen av samhällsekonomin.

Om Sveriges tillväxt håller samma genomsnittliga takt som under de senaste tio åren och om sjukvårdens andel av BNP tillåts växa till 10 procent år 2015, så bedömer Sveriges läkarförbund att Sverige kommer att sakna 2 900 läkare år 2015 (alternativ A). I det ekonomiskt svagare fallet och om Sverige ligger kvar på samma läkartäthet år 2015 som idag kommer arbetsmarknaden för läkare däremot att vara i balans år 2015 (alternativ B).

I de båda fallen ser det dock ut att bli fråga om arbetslöshet för läkare de närmaste åren innan pensionsavgångarna växer i storlek. Dessa väntas bli riktigt stora efter 2010.

Ingen hänsyn till EU-lag

Eva Nilsson Bågenholm, ordförande i Läkarförbundet, anser att det är väldigt svårt att använda prognoserna för att ta ställning till om det behövs fler utbildningsplatser eller ej.

– Om man ser historiskt på frågan så har efterfrågan alltid varit större än vad vi har räknat med. Och socialministern har uttalat att man vill höja sjukvårdens andel av BNP. Men ser man på den ekonomiska situationen i landstingen nu är det mest troliga att landstingen inte kom-

mer att utöka sin verksamhet. För att ta ställning till om det behövs fler utbildningsplatser eller ej måste vi ha ett bättre underlag, säger hon.

I Snaps-rapporten har ingen hänsyn tagits till de effekter som en ny EU-anpassad arbetstidslag skulle kunna ha (se sid 2240). Det handlar bland annat om regler om högst 48 timmars arbetsvecka inklusive jour- och övertid och minst 11 timmars dygnsvila. Enligt Landstingsförbundets ekonomirapport i maj bedöms sådana lagändringar kunna öka behovet med 3 000 läkare, förutsatt att nuvarande sjukvårdsorganisation inte ändras vad gäller jourlinjer, antal sjukhus och specialitetsindelning.

Eva Nilsson Bågenholm tror inte på den beräkningen.

– Vi tror att man kan klara det inom gällande jourssystem med en anpassning.

Från brist till överskott i Norge

De nordiska läkarförbunden gör prognoser för arbetsmarknaden vartannat år sedan flera decennier. Den senaste rapporten redovisades av Snaps – Samnordisk arbetsgrupp för prognos- och specialistutbildningsfrågor – vid det nordiska läkarrådets möte på Island nyligen. Gemensamma mål för förbunden är att ha balanserad arbetsmarknad i varje land, att upprätthålla en nordisk arbetsmark-

nad och att underlätta nordiska läkares tillgång till den internationella arbetsmarknaden.

I år lämnades ingen gemensam prognos för Norden, utan istället en prognos för varje land.

Årets världsland Island väntas ha en ganska god balans på sin arbetsmarknad de närmaste tio åren alternativt ett visst överskott, det beror på hur befolkning och ekonomisk tillväxt utvecklas.

Norge väntas gå från en bristsituation till ett överskott eventuellt redan 2005, som år 2015 kan omfatta uppåt 2 600 läkare. Överskottet tros dock inte bli något större problem. Nya tjänster kan komma att inrättas och utländska läkare tros lämna landet. Omkring 650 svenska läkare arbetar i Norge.

Finland saknar idag omkring 700–800 läkare och kommer även framöver att lida av läkarbrist åtminstone fram till 2012, eventuellt längre, även om bristen väntas avta. De flesta vakanserna finns idag i primärvården, men bristen väntas sedan på grund av pensionsavgångar bli störst i sjukhusvården.

Danmarks prognos skiljer sig och är koncentrerad på bristproblem inom vissa specialiteter och brist på utbildningsplatser.

Elisabet Ohlin

Läget i Sverige idag

I Sverige finns idag, enligt Läkarförbundets uppskattningar på basis av Socialstyrelsens statistik och förbundets medlemsregister, omkring 31 000 läkare under 65 år. Därtill kommer äldre som fortfarande är yrkesverksamma. De var 1 100 år 2001.

Antalet yrkesverksamma läkare beräknas till 28 300 som omräknat till heltid blir 26 900 heltidstjänster. Därtill kommer omkring 200 heltidsarbetslösa.

Statistik över vakanser finns ej men förbundet uppskattar antalet vakanser till 500: Om riksdagens mål 6 000 allmänläkare ska nås år 2008 saknas redan idag 200 allmänläkare. Bristen på psykiatrer uppskattar förbundet till 200 och bristen på övriga specialister till 100.

2003 fick 900 läkare med utländsk examen svensk legitimation.

2004 antas 1 100 till läkarutbildningen. Genomsnittsåldern för de an-

tagna är 22 år, och grundutbildningen på 5,5 år tar i genomsnitt 6 år.

Kvinnor utgör idag 42 procent av de yrkesverksamma läkarna i landet och beräknas utgöra 54 procent år 2020.

Förbundet uppskattar att Läkarförbundets medlemmar (27 900) utgör omkring 90 procent av landets läkare.

Fram till 2020:

Antalet läkare med utländsk examen som får svensk legitimation väntas vara 600 per år, varav hälften väntas stanna för gott.

Nettoutflyttningen av läkare med svensk utbildning väntas avta och vara noll.

Yrkesverksamhetsgraden antas bli 92,5 procent – en minskning på grund av ökad ohälsa. Tidigare bedömningar har legat på 95 procent.

Genomsnittlig pensionsålder väntas vara 65 år.

Tillgång och efterfrågan i Sverige

År	Tillgång	Efterfrågan	Överskott+ /Underskott-
Alternativ A:			
2003	27 100	27 400	-300
2005	28 000	27 400	+600
2010	29 200	29 500	-300
2015	28 900	31 800	-2 900
Alternativ B:			
2003	27 100	27 400	-300
2005	28 000	27 700	+300
2010	29 200	28 300	+900
2015	28 900	28 900	0